

KATHOLIEKE
MONTESSORISCHOOL
BUSSUM

PROTOCOL TEGEN PESTEN (WEBVERSIE)

2013

COLOFON

Het KMS Protocol tegen Pesten is een uitgave van de Stichting Katholiek Montessori Onderwijs Bussum (Bussum, augustus 2013).
Niets van deze uitgave mag in enige vorm worden vervaelvoudigd, digitaal opgeslagen en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, digitale opslag of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van voornoemde Stichting.

1. INLEIDING

In mei 2013 is het nieuwe protocol van de KMS tegen pesten gepubliceerd. Het nieuwe protocol is kenbaar voor alle geledingen binnen de KMS en kan rekenen op een breed draagvlak. Het is geen statisch document dat in de bureauladen verdwijnt, maar dynamisch omdat de KMS de ontwikkelingen en voortschrijdende inzichten op dit gebied blijft volgen. Dit protocol is bij de start van het schooljaar 2013-2014 ingevoerd.

Het ministerie van OCW heeft in 2013 aangekondigd dat er richtlijnen zullen komen voor lesmethoden met een effectief bewezen aanpak door middel van anti-pestprogramma's. Indien noodzakelijk, zal de KMS haar nieuwe protocol daarop aanpassen. Hieronder staan de hoofdlijnen. Het volledige protocol is in elke klas ter inzage en wordt op verzoek digitaal toegestuurd.

Pesten: de verantwoordelijkheid van scholen?

Scholen hebben een in de wet vastgelegde specifieke zorgplicht, namelijk het creëren van een veilige leeromgeving. Het gaat daarbij niet alleen om materiële veiligheid zoals een veilig schoolgebouw, maar ook om sociale veiligheid door bescherming te bieden aan leerlingen tegen geweld en pesten. Op de school rust hiervoor geen resultaatverplichting, maar wel een aantoonbare inspanningsverplichting om actief beleid te voeren tegen het pesten. De KMS beschouwt het als een gezamenlijke verantwoordelijkheid van ouders en school om incidenten op het gebied van pesten niet alleen te signaleren, maar ook om daar iets mee te doen. De KMS voert sinds 2004 actief beleid tegen pesten dat vastgelegd was in een protocol. Dit protocol is in 2013 herzien.

Plagen of pesten?

Het verschil tussen plagen en pesten is niet altijd duidelijk. Eén van de meest geciteerde definities van pesten is die van Olweus (1993): *Een leerling wordt gepest of tot slachtoffer gemaakt wanneer hij of zij bij herhaling wordt onderworpen aan de negatieve handelingen van één of meerdere medeleerlingen.*

In 2010 voegt hij eraan toe: *Pesten is intentioneel en doorgaans is er verschil in macht tussen dader(s) en slachtoffer(s).*

Het verschil tussen plagen en pesten is niet altijd meteen duidelijk. Verschillen zijn onder andere:

PLAGEN	PESTEN
Geen sprake van machtsverschil	Wel sprake van machtsverschil: pesters en meelopers stellen zich boven de gepeste
Het duurt niet voort	Is herhaaldelijk, duurt voort
Geplaagde kan gemakkelijk iets terugzeggen	Gepeste kind durft niets terug te doen
Geen invloed op onderlinge relaties	Relaties in groep verslechteren

De KMS hanteert het volgende uitgangspunt t.a.v. de vraag of er sprake is van plagen of pesten:

Een klacht van een kind wordt behandeld als pesten, ook als er verschil in perceptie is.

Mocht vastgesteld zijn dat er sprake is van pesten, dan hanteert de KMS het Protocol tegen pesten. Dit protocol heeft als doel de vervelende gevolgen te verminderen voor zowel gepeste als pestende kinderen. Maar ook voor de rest van de groep. Het beoogt een leidraad te zijn voor allen die bij de school betrokken zijn.

In het nieuwe protocol zijn concrete handelingsadviezen opgenomen voor allen die op de KMS met kinderen werken. Die handelingsadviezen richten zich op de vijf betrokken partijen: pester, slachtoffer, de groep (meelopers, verdedigers en zwijgers), leerkrachten en ouders. In het protocol is ook een registratieformulier opgenomen waarmee pestincidenten vastgelegd kunnen worden.

Preventie

Het is een bekend gegeven dat aandacht voor bepaald gedrag dit gedrag juist kan versterken. De KMS richt zich daarom op het aanleren van gewenst gedrag. Er zal minder worden gepest in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar gewenst gedrag steeds weer wordt besproken. Wij willen bereiken dat kinderen met elkaar samenwerken en dat zij zich gezamenlijk verantwoordelijk voelen voor een gezonde sfeer in de groep. De insteek van ons schoolbeleid tegen pesten is daarom preventie. Preventie door het stimuleren van positief gedrag bij elk kind.

2. WERKING VAN HET PROTOCOL

Schoolregels

In elke groep worden met de kinderen afspraken gemaakt over de invulling van de bestaande tien schoolregels van de KMS, die overal in de school hangen. Over bijvoorbeeld welk gedrag wij op school willen zien als we het hebben over "positief omgaan met elkaar". Of wat we bedoelen met "netjes taalgebruik". Per bouw zal dit soms uitmaken omdat er aan oudere kinderen andere eisen kunnen worden gesteld dan aan jongere kinderen. Deze regels en afspraken worden gemaakt tussen leerlingen, (vak)leerkrachten en medewerkers van de TSO (overblijven). Behalve de schoolregels leert de KMS de kinderen basisvaardigheden die het fundament vormen onder een veilig schoolklimaat. De vaardigheden beogen de weerbaarheid te vergroten en ervoor te zorgen dat pesten zo min mogelijk kans krijgt.

Drie-stappen-reactie

Het nieuwe pestbeleid van de KMS is gebaseerd op het aanleren door alle kinderen van drie interventies bij pestsituaties. Naast een methode die de school al gebruikt voor het versterken van sociale vaardigheden in de onder- en middenbouw en het houden van groepsgesprekken over waarden en normen in alle groepen, werken we met het pestpreventieprogramma "Stop-loop-praat". Dit is een onderdeel uit de methode Positive Behavior Support (PBS). Door het aanleren van een drie-stappen-reactie wordt de aandacht van het pestgedrag weggehaald. De drie stappen zijn:

1. **Stop, hou op!**
2. **Loop door**
3. **Praat**

Stop, hou op!

Dit verbale en non-verbale signaal (hand opsteken) wordt ingezet als een leerling zelf wordt gepest en als er wordt gezien dat een ander wordt gepest.

In de groepen wordt o.a. geoefend in het omgaan met roddelen, kwetsende opmerkingen en cyberpesten.

Loop door

Soms gaat pestgedrag door, ondanks het "Stop, hou op"-zeggen van een leerling. De kinderen wordt geleerd dat de beloning van het pestgedrag wordt weggehaald als je doorloopt en niet blijft staan.

Er wordt aandacht besteed aan het complimenteren van elkaar bij een juiste wijze van reageren. Als een leerling in gevaar is, moeten de stappen "Stop, hou op!" en "Loop door" worden overgeslagen en moet eerst de veiligheid van de leerling worden gewaarborgd, waarna het incident onmiddellijk aan een volwassene wordt gemeld.

Praat

Als het pestgedrag blijft doorgaan, is het de bedoeling dat de leerling gaat praten met een volwassene.

De volwassene brengt beide partijen bij elkaar voor een verhelderinggesprek en maakt samen met hen afspraken om de ongewenste situatie op te lossen. Hoewel de kinderen wordt geleerd de situatie eerst zelf op te lossen d.m.v. de stappen "Stop, hou op!" en "Loop door" en hier ook naar gevraagd zal worden, zal bij klachten van kinderen direct worden geluisterd door de volwassene. Daarom is deze regel zo belangrijk. Leerlingen klagen er over het algemeen liever niet over dat ze worden gepest (uit angst of uit schaamte). Als zij toch komen vragen om hulp, betekent dit dat er moet worden ingegrepen door een volwassene. Elk signaal van een gepest kind moet altijd aangehoord en serieus genomen worden. Het mag nooit worden onderschat, want er is meestal een onderliggend machtsverschil tussen pester en slachtoffer waardoor de kans bestaat dat het slachtoffer uit angst zijn verhaal bagatelliseert.

Deze drie stappen worden bij de start van ieder nieuw schooljaar door alle leerkrachten expliciet onder de aandacht gebracht met het geven van lessen over pestpreventie uit de methode Positive Behavior Support (PBS). Ook de vakleerkrachten en TSO-medewerkers zijn daarbij betrokken.

Steeds dezelfde reactie

De drie interventies worden consequent aangeleerd, herhaald en bekrachtigd. Iedereen hanteert dezelfde aanpak en dezelfde woorden in ongewenste situaties. De leerlingen weten op deze momenten precies wat ze moeten en kunnen doen. Bij meldingen van ongewenst gedrag proberen de leerkrachten en TSO-medewerkers

altijd na te vragen of de kinderen de afgesproken stappen hebben gezet. Ook vragen zij na wat de verschillende reacties zijn geweest. Vervolgens ondernemen zij actie.

De leerkracht zal met de kinderen streven naar win-winoplossingen. Dit betekent dat ook de TSO-medewerkers en vakleerkrachten op de hoogte moeten zijn van de inhoud en de termen die op de KMS gebruikt worden. Voor een concrete aanpak kan worden geput uit het protocolgedeelte voor leerkrachten waarin suggesties voor preventie en een oplossingsgerichte aanpak beschreven staan. Dit gedeelte zit in de klassenmap die in elke groep aanwezig is.

Een onderdeel van de pestpreventie is het houden van toezicht in ruimtes als de gangen, het schoolplein, de hal en toiletten. De toezichthouders (leerkrachten en/of TSO) waarschuwen leerlingen om incidenten te voorkomen, complimenteren leerlingen die op de juiste wijze reageren (Stop, hou op! – Loop door - Praat) en reageren consequent op meldingen van pestgedrag en ander ongewenst gedrag. Leerkrachten en TSO-medewerkers houden elkaar op de hoogte houden van incidenten en/of risico's. Binnen de school vindt regelmatig evaluatie plaats om na te gaan hoe effectief de interventies zijn en of er iets moet worden aangepast.

3. OUDERS

Het is belangrijk dat alle volwassenen, ook ouders, op dezelfde manier reageren. Omdat de leerkracht een belangrijk verschil kan uitmaken wanneer er meteen aandacht is voor pesten, is het van belang dat ouders naar de leerkracht toe gaan zodra zij signalen zien die zouden kunnen duiden op pesten (ook als dit niet het eigen kind betreft). Dit betekent niet dat er altijd zichtbare uitingen van pesten hoeven te zijn. Daarom moeten ouders en leerkrachten extra alert zijn op de mogelijkheid van pesten. Signalen die daarop kunnen duiden zijn onder andere:

- niet meer graag naar school gaan, of een onlogische route kiezen
- niet meer met vriendjes of vriendinnetjes spelen
- onrustig slapen met slechte dromen en/of bedplassen
- geld vragen of stelen van familie
- verslechterende schoolresultaten tonen
- klagen over psychosomatische verschijnselen (hoofdpijn, buikpijn, etc.)
- groepsactiviteiten willen vermijden, zoals pauzes, overblijven, sporten, schoolreisjes/ excursies.

In onderstaande tabel staan tips voor ouders hoe te handelen op basis van het KMS protocol.

Wat doe je als ouder van de KMS in het geval dat:

jouw kind wordt gepest

- Neem je kind serieus en praat met je kind.
- Praat met de leerkracht van je kind. Zij pakt het probleem aan.
- Kom je er niet uit, praat met de vertrouwenspersoon in de school.
- Praat eventueel met de directie.
- Zoek eventueel hulp buiten school, de vertrouwenspersoon kan je daarbij helpen.
- Leer je kind samen overleggen en onderhandelen over oplossingen.
- Meld het pesten ook als je het bij een ander dan je eigen kind ziet gebeuren.

jouw kind zelf pest

- Probeer achter de mogelijke oorzaak van het pestgedrag te komen.
- Maak je kind duidelijk dat je achter de aanpak van de school staat.
- Corrigeer ongewenst gedrag van je kind en prijs gewenst gedrag.
- Leer je kind samen overleggen en onderhandelen over oplossingen.
- Afhankelijk van aard en ernst van het pesten kun je dit bespreken met leerkracht, intern begeleider of directie.
- Zoek eventueel hulp buiten school, de vertrouwenspersoon kan je daarbij helpen.

4. INTERNETGEBRUIK THUIS

Bij pesten wordt vaak gedacht aan de traditionele vormen, zoals uitschelden, buiten sluiten of belachelijk maken. Maar er is meer dat zich letterlijk buiten het gezichtsveld van school afspeelt. Daarom bevat het protocol ook een internetprotocol en tips tegen cyberpesten. De vaak verborgen effecten daarvan kunnen en veel erger zijn dan het traditionele pesten.

Tips voor ouders

- Laat een kind nooit alleen met een computer, zorg dat u uw kind kunt zien als het achter de computer zit.
- Praat geregeld met uw kinderen over wat ze online doen en met wie ze praten en toon interesse als uw kind iets wil vertellen of laten zien.
- Dreig uw kind niet met een internetverbod. De angst voor zo'n verbod is de reden dat veel kinderen thuis niet durven vertellen dat ze via internet gepest worden.
- Surf regelmatig samen met uw kind. Neem de tijd om te zien wat uw kind op het internet doet, wat zijn interesses zijn en leer zelf ook werken met de programma's die uw kind gebruikt.
- Maak duidelijke afspraken met uw kind over het internetgebruik zoals de tijd die online wordt doorgebracht (hiervoor kunnen ook de tips voor kinderen gebruikt worden).
- Help uw kind een nickname of e-mailadres te kiezen waaruit geen persoonlijke informatie kan worden afgeleid. Voorkom vooral suggestieve namen zoals 'lovelygirl'.
- Instrueer kinderen om geen persoonlijke gegevens aan onbekenden te geven (adres, telefoonnummer, bankrekeningnummer, etc.).
- Maak uw kind duidelijk dat de virtuele wereld een schijnwereld is. Wat gepresenteerd wordt als echt kan een verzinsel zijn.
- Bij jonge kinderen is het nuttig om af en toe de 'history' van de browser te bekijken. Hier kunt u zien waar ze geweest zijn. Instrueer tieners dat de history niet gewist mag worden.
- Zorg dat er een goede virusscanner op uw pc staat en ververs regelmatig de bijbehorende database van bekende virussen. Vraag uw kinderen het u te melden wanneer de pc 'raar' doet.
- Licht als ouder de school in als het gaat om klasgenoten.
- Verzamel de bewijslast van rare mails, sites, e.d.
- Praat met andere ouders, die u kunnen steunen. Bijvoorbeeld op het Forum van www.ouders.nl. Ook kunt u terecht bij het gratis telefoonnummer 0800-5010 (voorheen de onderwijstelefoon).
- Digitaal pesten is strafbaar als het gaat om stalking, blootfoto's of andere foto's van een ander op internet zetten, hacken, happy slapping, bedreigingen, smaad, laster en discriminatie, vernieling. Mochten deze dingen zich voordoen dan kunnen ouders aangifte doen bij de politie. Belangrijk is dan wel om bewijsmateriaal te verzamelen.
- Bespreek met uw kind dat de dingen die het voor de webcam doet, later op internet gezet kunnen worden. Zeg uw kind te letten op wat het doet voor de cam. En ook als het kind denkt dat de vriend of vriendin het nooit zal doen; bij ruzie kan de vriend of vriendin de foto's en/of opnames toch op internet zetten en kan de hele school het zien.
- Druk uw kind op het hart erover te praten als het digitaal gepest zou worden. Een kind kan met Pestweb chatten, bellen of mailen.
- Als er een filmpje van uw kind op internet staat waarin gepest wordt of geweld wordt gebruikt kun je dat melden bij de moderator.
- Blokkeer de afzender bij pest-emails of -smsjes.
- Bewaar de pestmail of sla de berichtjes op. Het zijn bewijzen die tegen de pester gebruikt kunnen worden. Aan het IP-adres van de mail kan afgeleid worden van welke computer de e-mail verzonden is. Een provider heeft vaak een helpdesk die klachten over nare mail, smsjes e.d. aanneemt. Je kan deze helpdesk bellen.
- **YouTube**
Op YouTube kun je een filmpje "markeren". Dan klik je op het vlaggetje "markeren" onder het filmpje. Daar kun je een reden aangeven waarom je vindt dat het filmpje weg moet. Kies dan voor: "haatdragende of beledigende inhoud" en daarna voor: "pesten". Dan krijgt YouTube een melding dat het filmpje gemarkeerd is. Hoe meer mensen zo'n melding doen hoe groter de kans is dat ze het filmpje weghalen. Hiervoor moet je wel een account hebben bij YouTube.

- **Hyves**

Is er een haatprofiel (bijvoorbeeld op Hyves) van uw kind aangemaakt? Meld dit dan zo snel mogelijk bij de provider. Zij verwijderen dit dan direct. Bij Hyves kan het door het te melden op deze pagina: <http://www.hyves.nl/help/contact/>

- **Staat uw kind op een banglijst op internet?**

Bijvoorbeeld via een website als YouTube, Twitter, Facebook of Hyves? Meld dit dan zo snel mogelijk bij de maker/eigenaar van de website. Vaak kun je de gegevens van de maker vinden bij 'contact'. De maker van zo'n website kan een naam (of een foto of filmpje) zo snel mogelijk verwijderen van de website.

- **Twitter**

De Nationale Academie voor Media en Maatschappij heeft [15 tips voor veilig twitteren](#). Met deze tips kan twitter leuk en veilig gehouden worden. Op de volgende websites kunt u meer informatie vinden:

www.cyberpestendebaas.nl

www.mijnkindonline.nl

www.Meldknop.nl

www.surfsafe.nl

www.dekinderconsument.nl

www.digibewust.nl

www.watchyourspace.nl

5. INTERNETGEBRUIK OP SCHOOL

De onderstaande regels hanteert de leerkracht voor het internetgebruik op school.
De regels worden met de leerlingen besproken/ondertekend die toegang hebben tot internet.

KMS internetprotocol

1. Ik mag alleen mijn voornaam gebruiken. Ik geef anderen nooit persoonlijke gegevens zoals mijn adres, mijn telefoonnummer, mijn e-mail adres, foto's, wachtwoorden of het adres van mijn ouders, van school of van andere bekenden, zonder toestemming van school of mijn ouders.
2. Bij het gebruik van een zoekmachine gebruik ik normale woorden (zoektermen). Ik gebruik geen woorden die te maken hebben met grof woordgebruik, seks of geweld. Bij twijfel overleg ik met mijn leerkracht.
3. Als ik iets tegenkom wat ik niet wil zien, zeg ik het tegen de leerkracht/ouders. Ik klik het weg (als het niet lukt vraag ik hulp). Of ik maak een printje van het gesprek, mail of 'rare site' en vraag om hulp bij mijn leerkracht of ouders.
4. Als ik me vervelend voel door iets wat ik heb gezien, dan vertel ik dat aan iemand die ik vertrouw.
5. Als ik niet weet of ik een website kan gebruiken, vraag ik raad aan de leerkracht.
6. Ik reageer niet op pesterijen, dreigementen of scheldpartijen.
7. Ik blijf altijd vriendelijk en eerlijk en scheld niet (terug). Terugschelden of lompe berichten zijn schadelijk voor mijn imago (veel mensen lezen mee).
8. Ik verstuur geen flauwe grappen, dreigmail of hatemail. Alles wat je op internet publiceert, zoals foto's, blijft voor eeuwig terug te vinden. Ik bedenk me twee keer voor ik iets verstuur.
9. Als er iets vervelends gebeurt, stop ik met internetten.
10. Ik mail of bel niet zomaar met kinderen die ik van Internet ken, en spreek niet met ze af zonder dat mijn ouders dat weten.
11. Onbekende mensen verwijder ik uit mijn MSN-contactlijst.
12. Ik open nooit mailtjes van onbekenden.
13. Ik verstuur geen viruswaarschuwingen en geen kettingbrieven.
14. Spam en junkmail gooi ik meteen weg en ik reageer er nooit op.
15. Ik verstuur geen anonieme mail.
16. Ik bezoek geen chatboxen.
17. Ik spreek met mijn leerkracht af of, op welk tijdstip en hoe lang ik op internet mag en van welke programma's ik gebruik mag maken. Hierbij mag ik aan de instellingen van de programma's niets veranderen.

Als ik dit protocol heb ondertekend en ik houd mij er toch niet aan, dan vervalt mijn recht om op school te mogen internetten of e-mailen voor de periode die mijn leerkracht aangeeft.

Ik begrijp waarom de school deze afspraken met mij wil maken en ik ben het met deze afspraken eens.

Aldus getekend te

Bussum, (datum): _____

Naam: _____

Handtekening: _____